

ET EAM QUE LAODICIENSIS EST... *Græc. τῆς ἐκ Λαοδικίας, eam que ex Laodicea.* D. Chrysostomus et Theodoretus id notantur iisdem verbis: Non dixit eam que est ad Laodicensis, sed que scripta est à Laodicea, ita D. Chrysostomus et Theodoretus. Iidem Patres opinantur Laodicensis ad Paulum scripsisse. Et in hoc sensu non male hanc Epistolam noster interpres vertit, eam que Laodicensis est; epistola enim ejus est à quo scripta fuit. In qua opinione dicendum est quòd unice et eadem Epistolà D. Paulus respondit Laodiceis sibi scribentibus, et succurrit Colossensibus non scribentibus, sed eodem morbo cum his laborantibus. Alii tamen volunt quòd reverà D. Paulus ad Laodicensis scripsit, suamque Epistolam Colossensibus communicari voluerit, sed quòd hæc Epistola fuerit deperdita; que enim sub hoc nomine apparet, ab antiquis Patribus fuit semper reprobata. Alii putant quòd hæc Laodicensis Epistola, de qua hic, sit eadem ac Epistola ad Ephesios, que ad utramque Ecclesiam, Ephesinam et Laodicensis fuerit directa, sed quia Laodicea Colossis propior erat quam Ephesus, ideò maluit Apostolus inde trahi exemplar Epistolæ: hæc in re nihil certum.

Vers. 17. — ARCHIPPO DICITE... Baronius Epaphram putat episcopum Colossensem, Archippum verò diaconum. Alii Epaphre coadjutorem, et tandem successorem.
Vers. 18. — SALUTATIO MEA... Hucusque per amanuensem scripsit Apostolus, hic proprià manu scribit et salutem. MEMORES ESTOTE VINCLORUM, etc. ipso dicente scriptam ab alio quopiam fuisse, existimandum est.
Memores estote vinculorum meorum. Clarum est in carcere scriptam esse hanc Epistolam. Quòd autem rogat ut vinculorum suorum memores sint, non suà causâ facit, quasi subsidium tacite postulans; sed ut confirmetur in fide, pro quâ viderent ipsam tantam pati.
Gratia vobiscum. Amen. Græci codices hic subscribunt: *Scripta è Româ per Tychicum et Onesimum.*

Corollarium pietatis, seu in hoc capite ad redigenda.

- 1° Ex v. 2, discite quomodo orandum; assiduè, attentè, humiliter.
- 2° Ex v. 5 et 6, discite quomodo conversandum; prudentè et comiter. Ibidem vide quedam hæc de re D. Joannis Chrysostomi axiomata.

3° Memor apostolicorum Pauli vinculorum, gratias age Deo, qui talem toti Ecclesie, et consequenter tibi, dedit apostolum, qui ob Evangelium ligatus, et de sui liberatione non sollicitus, nihil nisi nostram doctrinam et salutem curabat; v. 18; v. 5 et 4.

4° Memor apostolicorum Pauli vinculorum, gratias age Deo, qui talem toti Ecclesie, et consequenter tibi, dedit apostolum, qui ob Evangelium ligatus, et de sui liberatione non sollicitus, nihil nisi nostram doctrinam et salutem curabat; v. 18; v. 5 et 4.

5° Memor apostolicorum Pauli vinculorum, gratias age Deo, qui talem toti Ecclesie, et consequenter tibi, dedit apostolum, qui ob Evangelium ligatus, et de sui liberatione non sollicitus, nihil nisi nostram doctrinam et salutem curabat; v. 18; v. 5 et 4.

6° Et vos imitatores nostri facti estis, et Domini, exipientes verbum in tribulatione multa, cum gaudio Spiritus sancti:

7° Ita ut facti sitis forma omnibus credentibus in Macedonia et in Achaia.

8° A vobis enim difflatus est sermo Domini non solum in Macedonia et in Achaia, sed et in omni loco

IN PRIMAM AD THESSALONICENSES EPISTOLAM

Præfationes.

Thessalonica, que nunc Salonica dicitur, totius Macedonia metropolis erat. Actorum cap. 17, narrat D. Lucas quomodo apostolus Paulus hanc in urbem advenit, Evangelium in Judæorum synagoga, per tria salubata predicaverit; aliquos quidem Judæos, magnam verò gentium multitudinem, et plures præsertim nobiles matronas, ad fidem convertit.

Thessalonicensium civitas Macedonia metropolis fuit, apud quos Paulus, postea quam Philippis digressus esset, Evangelium Christi non sine fructu predicavit, etsi Judæis insano studio contra nitentibus, quemadmodum refertur Act. 17. Hos igitur recentior conversos, quòd inter domesticas persecutiones in accepta fide constantes permañissent, missa ad eos Epistolâ, collaudat, et Deo gratias agit; in crum suæ personæ commendationem admittens, ut qui non, so-

lùm purè atque sincerè Christum iis annuntiasset, verum etiam me eos gravaret, à sumpto accipiendò abstinisset. Quod cur commemoret, ex 2 Epist. certius intelligitur. Et hæc quidem agit 1, 2 et 3 capitibus. Mox subiungit præcepta vite Christianæ; ut conjugio castè niantur, et libidinum corruptelas fugiant, utque otium vident, et res alienas non appetant. Deinde ab immoderata tristitia quâ mortuos lugebant quasi quò omnino perissent, eos revocat, et certis-

lùm purè atque sincerè Christum iis annuntiasset, verum etiam me eos gravaret, à sumpto accipiendò abstinisset. Quod cur commemoret, ex 2 Epist. certius intelligitur. Et hæc quidem agit 1, 2 et 3 capitibus. Mox subiungit præcepta vite Christianæ; ut conjugio castè niantur, et libidinum corruptelas fugiant, utque otium vident, et res alienas non appetant. Deinde ab immoderata tristitia quâ mortuos lugebant quasi quò omnino perissent, eos revocat, et certis-

siderio pressus, Athenis ad eos Timotheum misit ut eos in fide fideiret, et contra omnes adversariorum machinationes maniret.

Timotheus ad Paulum reversus (redit autem non Athenas, ubi Paulus non demoratur est, sed Corinthum, in quâ diu permansit, ut patet, ex Act. 18.) Timotheus ergo ad Paulum reversus, laudavit Thessalonicensium fidem in expugnabilem, ait Theodoretus: dixit tamen eos opus habere aliquâ exhortationis doctrinâ, de quibusdam questionibus que apud eos movebantur.

Ob talem nuntium gaudet Apostolus, optatque Thessalonicenses revisere; interim hanc ad eos scribit Epistolam.

In eujus primo capite laudat eorum constantiam in fide, et patientiam in adversis.

In secundo, ut ad perseverantiam excitet, in memoriam eis revocat quantâ sinceritate, quantoque zelo ipsi Evangelium predicaverit.

simâ spe resurrectionis consolatur; eujus et modum describit. Postremo capite, ex eo quòd tempus resurrectionis ac judicii divini incertum sit atque incognitum, admonet vigilandum esse, sanctisque operibus inembendum, ne judicii dies imparatus opprimit. Quo loco addit et alia quedam præcepta, brevità quidem sed utilitate præcepta. Hanc Epist. inter omnes Paulinas tempore primam esse censet eujus commentator Anselmi titulo, cui Baron., anno Christi 52, § 32, alique docti fœcis suffragantur. Constat enim scriptam esse non multo postquam ad fidem conversi essent Thessalonicenses. Nam quòd in vulgari argumento Latinorum codicum scribitur missa per Onesimum, scilicet eum quem Paulus Romæ Christo genuit in vinculis, prorsus nequit consistere cum iis que dicuntur in hæc Epist. de Timotheo ex Athenis ad Thessalonicenses misso. Cum enim Paulus Athenas pervenisset, atque illic ad se Timotheum è Beroâ Macedonia accessisset, ut habetur Act. 17, sollicitus ac metuens Thessalonicensibus, ne propter afflictio-

In tertio, narrat quomodo eorum desiderio pressus, Athenis miserit ad illos Timotheum; et quomodo, cognità ex Timotheo ad se reverso eorum in fide constantiâ, mirè gaudeat, ob id Deo gratias agat, oreque Deum, ut eos revisere et in fide perficere sibi concedat.

In quarto, hortatur ad casitatem, ad fugam otii, ad instanti laborem; mortis proponit solatium, scilicet mortuorum resurrectionem, eujus modum exponit et ordinem.

In quinto, ob incertitudinem diei judicii, hortatur ad vigilantiam et ad omnia bona opera.

Græca et Syra in fine Epistolæ habent quòd hæc Epistola scripta sit Athenis; sed Baronius, an. 52, probat scriptam fuisse Corinthi.

Omnium Epistolarum que scripsit Apostolus hanc primam esse affirmat D. Chrysostomus, Theodoretus, Baronius, quibus viri docti subscribunt.

nos, quas post ipsius discessum ab adversariis fidei patiantur, animo commoverent; rursus ad eos Athenis adhuc atque Timotheum misit, ut eos in fide confirmaret, atque in tribulationibus consolaretur; quemadmodum ipse, cap. 3, hujus Epist. testatur. Porro Timotheus non Athenas, ubi Paulus non diu moratus fuit, sed Corinthum è Thessalonica ad eum rediit una cum Silâ, sicut Act. lib. narrat cap. 18. Atqui post adventum Timothei à Thessalonicensibus reversi scriptam esse hanc epist. ex eodem cap. 3 manifestum est. Ex quibus planè colligitur, eam primam omnium scriptam esse (nulla enim invenitur Epistolam Pauli scriptam ante id tempus), et è Corintho missam, non autem ex Athenis, ut habet Græcorum codicum hypographæ, tametsi cum æ sentiant Athanasius in Synopsi, et Theodoretus in Prælat. Epist. Pauli, alique nonnulli. Falsum etiam illud, quòd missa sit per Timotheum, ut in editione Syriacâ scribitur. Nam Timotheus unus eorum est à quibus Epist. mittitur, ut liquet ex eujus initio quòd sic habet:

CAPUT PRIMUM.

CHAPITRE PREMIER.

1. Paulus, et Silvanus, et Timotheus, Ecclesie Thessalonicensium, in Deo Patre, et Domino Jesu Christo.
2. Gratia vobis, et pax. Gratias agimus Deo, semper pro omnibus vobis, memoriam vestri facientes in orationibus nostris sine intermissione,
3. Memores operis fidei vestre, et laboris, et charitatis, et sustentatiæ spei Domini nostri Jesu Christi, ante Deum et Patrem nostrum :
4. Scientes, fratres dilecti à Deo, electionem vestram;
5. Quia Evangelium nostrum non fait ad vos in sermone tantum, sed et in virtute, et in Spiritu sancto, et in plenitudine quâ, sicut scitis quales fuerimus in vobis propter vos.
6. Et vos imitatores nostri facti estis, et Domini, exipientes verbum in tribulatione multa, cum gaudio Spiritus sancti :
7. Ita ut facti sitis forma omnibus credentibus in Macedonia et in Achaia.
8. A vobis enim difflatus est sermo Domini non solum in Macedonia et in Achaia, sed et in omni loco

1. Paul, Silvan et Timothée, à l'Eglise de Thessalonique, qui est en Dieu le Père et en Notre-Seigneur Jésus-Christ.
2. Que la grâce et la paix soient avec vous. Nous rendons sans cesse grâces à Dieu pour vous tous, nous souvenant continuellement de vous dans nos prières,
3. Et nous représentans, devant Dieu qui est notre Père, les œuvres de votre foi, les travaux de votre charité, et la fermeté de l'espérance que vous avez en Notre-Seigneur Jésus-Christ ;
4. Car nous savons, ô frères chéris de Dieu, quelle a été votre élection ;
5. Parce que la prédication que nous vous avons faite de l'Evangile n'a pas été seulement en paroles, mais elle a été accompagnée de miracles, de la vertu du Saint-Esprit, et d'une grande abondance de grâces. Vous savez aussi de quelle manière nous avons agi parmi vous pour votre salut.
6. Et vous, vous êtes devenus nos imitateurs et les imitateurs du Seigneur, ayant reçu la parole parmi de grandes afflictions, avec la joie du Saint-Esprit.
7. De sorte que vous avez servi de modèle à tous ceux qui ont embrassé la foi dans la Macedonia et dans l'Achaie.
8. Car non seulement vous êtes cause que la parole du Seigneur s'est répandue avec éclat dans la Macedonia et dans l'Achaie, mais même la foi que

fides vestra, quae est ad Deum, profecta est, ita ut non sit nobis necesse quidquam loqui.

9. Ipsi enim de nobis annuntiant qualem introitum habuerimus ad vos; et quomodo conversi estis ad Deum à simulacris, servire Deo vivo et vero.

10. Et expectare Filium ejus de caelis (quem suscitavit ex mortuis), Jesum, qui eripuit nos ab ira venturâ.

ANALYSIS.

Paulus pro Thessalonicensibus continuus Deo gratias agit, et pro ipsis orat quoties ad Deum fundit preces; semper memor operatricis eorum fidei, laboriosae charitatis, speique sustinentis, v. 2, 5. In memoriam illis revocat admirandas circumstantias servidae ipsorum ad Christum conversionis, factae per efficaciam suae praedicationis, per virtutem miraculorum, per dona Spiritus sancti ipsis plenè communicata. Hâcque refectione confirmat eos in doctrinâ divinitus confirmatâ, v. 4, 5.

PARAPHRASIS.

1. Paulus et Sylvanus, seu Syllas, et Timotheus, Thessalonicensium Ecclesiae in Deo Patre et Domino nostro Jesu Christo existenti, seu congregatae.

2. Gratia vobis et pax. Gratias Deo semper agimus pro vobis omnibus, et mentionem vestri facimus in precibus nostris.

3. Indesinenter coram Deo Patre nostro, memores operum fidei vestrae, et laborum charitatis vestrae, et patientiae vestrae, ob spem quam habetis in Domino nostro Jesum Christum.

4. Si quidem novimus, fratres mei, à Deo dicti, qualis fuerit electio vestra, seu à mundo segregatio.

5. Quoniam nostra apud vos Evangelii praedicatione facta fuit non verbali tantum explicatione, sed cum miraculorum potentia (seu patratione), cum communicatione Spiritus sancti donorum, cum plenâ et perfecta veritatis persuasione: vos ipsi scitis qualem apud vos exstitimeris, vestri causâ (ut vos ad fidem converteretis).

COMMENTARIA.

VERS. 1. — PAULUS, ET SYLVANUS, ET TIMOTHEUS... Paulus non se nominat hic apostolum, sicut alibi, ob reverentiam Sylvani, ne se supra ipsum videretur extollere, ait Cajetanus. *Sylvanus*, ille idem qui Act. 18, v. 5, dicitur Syllas, fuitque comes peregrinationis Pauli, post discessum Barnabae, Act. 15, v. 40. Sylvanum autem et Syllam eundem esse patet historiam legendi. Hinc D. Hieronymus vult scribere errorem esse, Syllamque legendum, non Sylvanum. Alii verò committunt putari nomen sic immutatum fuisse, ut fieret Latinum. Judet quippe sua nomina non raro sic immutabant, ut ea Graeca vel Latina redderent. *Sylvanus* et *Timotheus*... Prior nominatur Syllas, quia

VERS. 1. — *Paulus, et Sylvanus, et Timotheus, Ecclesiae Thessalonicensium.* Subaudi scribunt, aut mittunt hanc Epistolam. Est enim hic Sylvanus idem cum Silâ, qui post discessum Barnabae, assumptus à Paulo

vos avete en Dieu est devenue si célèbre partout, qu'il n'est point nécessaire que nous en parlions.

9. Puisqu'eux-mêmes racontent, en parlant de nous, quel a été le succès de notre arrivée parmi vous; et comment, ayant quitté les idoles, vous vous êtes convertis à Dieu pour servir le Dieu vivant et véritable.

10. Et pour attendre du ciel son fils Jésus, qu'il a ressuscité d'entre les morts, et qui nous a délivrés de la colère à venir.

6. *Laudat eorum in fide conservandâ constantiam, quâ facti sunt aliis fidelibus in exemplum, v. 7. Ab illorum eximâ virtute et constantiâ Evangelium, non in reliquâ tantum Macedonia et Achaia, sed et in omni circumquaque regione publicatum est, v. 8, 9. Hâcque laude extimulat eos ad perseverandam in fide ubique celebri, et quâ à simulacris conversi sunt ad Deum vivum, et verum, et Filium ejus Jesum Christum, v. 10.*

6. (Et sanè non infelici successu,) nam imitatores nostri facti estis, et Domini nostri; quippe qui receperitis verbum Evangelii, cum gaudio Spiritus sancti, licet inter tribulationes multas;

7. Ita ut omnibus fidelibus in Macedonia, et in Achaia, praestiteritis exemplum constanter et alacriter propter fidem patiendi.

8. A vobis enim fama Evangelii, non solum in Macedonia et in Achaia manavit, sed et rumor fidei vestrae erga Deum ubique sic sparsus est, ut non sit nobis necesse de vobis quidquam dicere.

9. Ipsi enim (qui in illis locis sunt) praevenerunt nos, narrantes qualis fuerit ad vos noster accessus (quam efficacem), et quo pacto à simulacrorum cultu conversi estis ad Deum, ut illis relicti, coleretis Deum vivum et verum.

10. Et ut Filium ejus Jesum, quem suscitavit à mortuis, spe certâ expectaretis de caelo venturum, quâ nos eripiat ab ira venturâ.

antiquior, gravior et maturior: quique adhaeserat Paulo, antequam Paulus Timotheum in socium adhiberet. Vide Act. 16. Hos verò duos in salutatione assumit Apostolus, quia Thessalonicensibus noti erant et chari, ut qui apud eos apostolicorum Pauli laborum socii fuerant. Assumit autem eos et ut honoret, et ut illorum auctoritate et testimonio suam doctrinam confirmet.

In quibus mirare primò Pauli prudentiam, suos cooperarios sic honorantis et doctrinam suam (quam celestem et à Christo ipso edoctam) suorum cooperariorum testimonio confirmantis; secundò, Pauli modestiam sese suis cooperariis coequantis; terciò,

ut socius evangelicae praedicationis, etc. Eiusdem Silae sub nomine Sylvani meminit Apostolus, 2 Cor. 1.

In Deo Patre et Domino Jesu Christo. Quae Ecclesia est in Deo Patre, etc. Dicitur autem esse in Deo Patre,

ordinatam modestiam se primum omnium nominantis. Et ex primo, discat Christi minister, quicumque sit, et quantumvis doctrinâ et dignitate sublimis, suam aliorum testimonio doctrinam confirmare. Ex secundo, discat in cleris non dominari.

Ex tertio, discat quòd sum possit et debeat ordinem servare ac primatum.

ECCLESIAE THESSALONICENSIVM IN DEO PATRE ET DOMINO JESU CHRISTO, subaudi, existenti, vel congregatae, seu colenti Deum Patrem et Dominum nostrum Jesum Christum. Vide plura in secundâ Epistolâ ad Thess., cap. 1, v. 1. Presbyteros et diaconos non nominat, quia Ecclesia illa nondum erat bene formata, utpote recens et quasi nascentis.

GRATIA VOBIS ET PAX. Graec. addunt à Deo Patre et Domino Jesu Christo; idem habent D. Chrysostomus, Theodoretus. Non tamen legit Syrus, nec Æthiopia Theodoro.

VERS. 2. — GRATIAS AGIMUS DEO SEMPER... Docet eos se modèstè gerere, propemodum dicens universum esse Dei virtutis, ait D. Chrysostomus. A Deo procedit omne bonum. Hinc de omnibus rectè factis et bonis Deo gratias sunt agende. Sic autem gratias agit Apostolus, ut et oret pro Thessalonicensibus. Quibus docet duo nobis continuis necessaria; gratias agere et orare, nec unum ab altero separandum. Ob beneficia semper gratiarum actio reddenda. Ob miseria nostras semper imploranda misericordia. Hoc in omnibus Epistolis docet Apostolus.

VERS. 5. — MEMORES... In Graeco huic versui jungitur quòd committitur in praecedenti versu reponitur, scilicet, *indesinenter memores*. Ita etiam D. Chrysostomus, Theodoretus, Theophylactus, et post illos Estius, Grotius, idque videtur convenientius, estque sensus: *Gratias agimus Deo semper pro omnibus vobis, MEMORIAM VESTRI FACIENTES*... Hoc semper ad gratiarum actionem et ad orationem extenditur. Deinde explicans de quibus gratias agit semper, addit, *indesinenter memores eorum Deo*...

OPERIS FIDEI VESTRAE: seu, ut vertit Syrus, *operum fidei vestrae*. Opera fidei sunt ea quae ex fide nascuntur, fidemque perficiunt et comprobant. Hoc opus fidei in Thessalonicensibus fuit praesertim constantia in periculis et in persecutione. Institutum vestrum et constantiam nemo flexit: hoc est opus fidei, ait D. Chrysostomus.

anquam efficiente et gubernante principio. In Christo, ut salutis ejus, per meritum suae passionis, auctore.

VERS. 2. — *Gratias vobis, et pax*, videlicet multiplicetur. *Gratia* sermone apostolico significat beneficium Dei gratitum ad salutem pertinentis; ut est fides, iustitia ejusque partes et incrementa. *Pax* autem est ejusmodi bonorum quietâ possessio.

Gratias agimus Deo semper pro omnibus vobis, etc. Id est, pro beneficiis in vos omnes collatis; qualia mirum postea enumerat, ut fidem, charitatem, sustinentiam.

VERS. 5. — *Memores operis fidei vestrae*, memores vestri operis ex fide profecti. Id opus Graeci interpretantur firmitatem et constantiam in periculis,

ET LABORIS ET CHARITATIS. Secunda conjunctio et non est in Graeco, nec in Syriaco, nec in Arabico, nec in Æthiopia versionibus, nec in D. Chrysostomo, nec Theodoro; qui omnes legunt et *laboris charitatis*. Estius putat illud et irrepisse negligentia scribae legendumque et *laboris charitatis*. *Labor charitatis* est labor ex charitate susceptus: Thessalonicenses autem ex charitate laboraverunt, ut seditionem contra Paulum concitatum sedarent, et ut eum è periculo liberarent. Laboraverunt et passi sunt ut fidem ipsi servarent, ut infirmos in fide corroborarent, ut egenos suis facultatibus adjuvarent, sicut dicitur cap. 4, v. 10. Horum autem laborum coram Deo Paulus erat indesinenter memor.

ET SUSTINENTIAE SPEI DOMINI NOSTRI JESU CHRISTI, id est, patientiae, seu perseverantiae, quam hactenus servastis ob spem in Dominum nostrum Jesum Christum. Neque enim, ait D. Chrysostomus, uno tantum tempore fuit illa persecutio, sed perpetua: neque solum cum Paulo magistro bellum gerebant, sed etiam cum discipulis. Non obstante tali persecutione, perseveraverunt Thessalonicenses, et constanter à concivibus suis passi sunt quae fideles Jerosolymitani à Judaeis, capite 2, v. 14. Ob hanc constantem perseverantiam Paulus Deo gratias agit. Congruè autem dicitur *sustinentia spei*, quia spes salutis aeternae à Christo promissae patientiam producit et perseverantiam in adversis. *Sustinentia spei Domini nostri Jesu Christi*. Ambrosius habet *expectationis spei*, id est, spei expectantis Dominum nostrum Jesum Christum, seu adventum Domini nostri Jesu Christi. Nec contemnendum puto hanc interpretationem; utpote quae respondet ultimo versui hujus capituli, et *expectare Filium*...; et praeterea conformis est devotioni et praxi quam alibi saepe commendat Apostolus, scilicet expectare Jesum Christum iudicem, qui praemiet et glorificet in se credentes et sperantes.

Observationes dogmaticae et morales.

Ex tribus epithetis hic à beato Paulo theologicis virtutibus attributis, discit primò quòd fides debeat esse operatrix, non iners et otiosa, sed operum effectrix. Sicut sine fide frustra quis agit, sic sine opere frustra quis credit. Per opera et per patientiam debet ostendi fides. Hinc D. Chrysostomus: Si credis, non omnia patere; si autem non pateris, non credis: à non enim sunt ejusmodi quae promissa sunt, ut vel mille mortes ele-

quam suscepto Evangelio Thessalonicenses ostendebant, ut docet Act. cap. 17.

Et laboris, et charitatis. Idem est, labor charitatis, id est, labor et molestia, quam sustinuerunt propter amorem Christi dilecti sui. Laborem charitatis intelligit laborem ex charitate susceptum.

Et sustinentia spei Domini nostri Jesu Christi. Tres virtutes mysticas Thessalonicensibus attribuit: fidem, charitatem et spem; quibus singulis propria quadam adaptat: fidei, opus; charitati, laborem; et spei, sustinentiam seu patientiam. Nam fides ex operibus ostenditur; charitas laborem reddidit levem ac facilem; et spes patientiam gignit. Quod enim speramus, per patientiam expectamus.

Ante Deum et Patrem nostrum; id est, coram Deo,

Corollarium pietatis, seu in hoc capite ad pietatem maximè notanda, et ad praxim redigenda.

1° Ab exemplo D. Pauli discat omnis bonus pastor, apostolicus concionator, universas officii sui partes. Qualis esse debeat, quam in Deum fides, quam fortis in passionibus, quam liber et audax in predicando dei verbo; v. 2. Qualis esse debeat illius doctrina; quam vera, pura, divina; v. 5 et 4. Quo animo predicare debeat; non ut placeat hominibus, non ut suae cupiditati serviat, sed ut Deo, cordium inspecciori, placeat; v. 4, 5, 6. Quo affectu se gerere erga subditos, sicut mater nutriens filios suos; paratus non lac doctrinae tantùm dare, sed et vitam; v. 7. Quomodò cum illis conversari; piè, justè, inculpate; v. 10. Quantà sollicitudine modò exhortari, modò consolari,

CAPUT III.

1. Propter quod non sustinentes amplius, placuit nobis remanere Athenis, solis :
2. Et misimus Timotheum, fratrem nostrum, et ministrum Dei in Evangelio Christi, ad confirmandos vos, et exhortandos pro fide vestrà,
3. Ut nemo moveatur in tribulationibus istis : ipsi enim scitis quòd in hoc positi sumus.
4. Nam et cum apud vos essemus, pradicabamus vobis passuros nos tribulationes, sicut et factum est, et scitis.
5. Propterea et ego amplius non sustinent, misi ad cognoscendam fidem vestram : ne fortè tentaverit vos in qui tentat, et inanis fiat labor noster.
6. Nunc autem veniente Timotheo ad nos à vobis, et annuntiamus nobis fidem et charitatem vestram, et quia memoriam nostri habetis bonam semper, desiderantes nos videre, sicut et nos quoque vos :
7. Ideò consolati sumus, fratres, in vobis, in omni necessitate et tribulatione nostrà, per fidem vestram.
8. Quoniam nunc vivimus, si vos statis in Domino.
9. Quam enim gratiarum actionem possumus Deo retribuere pro vobis, in omni gaudio, quo gaudemus propter vos ante Deum nostrum,
10. Noctè ac die abundantius orantes, ut videamus faciem vestram, et compleamus ea que desunt fidei vestræ?
11. Ipse autem Deus et Pater noster, et Dominus noster Jesus Christus, dirigat viam nostram ad vos.
12. Vos autem Dominus multiplicet, et abundare faciat charitatem vestram invicem, et in omnes, quemadmodum et nos in vobis :
13. Ad confirmandam corda vestra sine querelà in sanctitate, ante Deum et Patrem nostrum, in adventu Domini nostri Jesu Christi cum omnibus sanctis ejus. Amen.

ANALYSIS.

1° Paternam indicat suam in Thessalonicenses sollicitudinem, quã pressus elegit solus Athenis relinquere, et Timotheum, licet sibi necessarium, ad eos mittere, v. 1, 2, 3, 4, 5.

modò obstetari, v. 12; sicut pater filios suos, v. 11, ab illis corde nunquam abesse, quia ab eorum salute pendet et sua; v. 17, 19.

2° Ab exemplo Thessalonicensium discat omnis verè Christianus qualiter erga suos pastores et doctores gerere debeat. Illos tanquam Christum et Deum ipsum audire ad regnum et gloriam suam vocentem; v. 12. Illorum conciones tanquam Dei verbum audire, credere, exsequi; v. 15. Vitam Christo Deoque dignam ducere, v. 12; Christum imitari, pro illo libenter pati, v. 14. Tales Christiani erunt pastorum spes, gaudium et corona; v. 19 et 20.

CHAPITRE III.

1. Ainsi, n'y tenant pas plus longtemps, nous préférons demeurer seuls à Athènes,
2. Et nous avons envoyé Timothée notre frère, et ministre de Dieu dans l'Évangile de Jésus-Christ, afin qu'il vous fortifiât, et qu'il vous exhortât à demeurer fermes dans votre foi,
3. Et que personne ne fût ébranlé pour les persécutions qui nous arrivent; car vous savez que c'est à quoi nous sommes destinés.
4. Et dès lors même que nous avions parié vobis, nous vous prédions que nous aurions des afflictions à souffrir, comme nous en avons eu en effet, ainsi que vous le savez.
5. Ne pouvant donc attendre plus longtemps moi-même, je vous l'ai envoyé, pour reconnaître l'état de votre foi, ayant appréhendé que le tentateur ne vous eût tentés, et que notre travail ne devint inutile.
6. Mais Timothée étant revenu vers nous après vous avoir vus, et nous ayant rendu un si bon témoignage de votre foi et de votre charité, et du souvenir plein d'affection que vous avez sans cesse de nous, qui vous porte à désirer de nous voir, comme nous avons aussi le même désir pour vous;
7. C'est ce qui fait, ô frères, que, dans toutes les afflictions et dans tous les maux qui nous arrivent, votre foi nous a fait trouver notre consolation en vous.
8. Car nous vivons maintenant, si vous demeurez fermes dans le Seigneur.
9. Et certes quellos assez dignes actions de grâces pouvons-nous rendre à Dieu, pour la joie dont nous nous sentons comblés devant lui à cause de vous?
10. Ce qui nous porte à le conjurer jour et nuit, avec une ardeur extrême, de nous permettre d'aller vous voir, afin d'ajouter ce qui peut manquer encore à votre foi.
11. Je prie donc Dieu notre Père, et Jésus-Christ notre Seigneur, qu'il lui plaise de nous conduire vers vous.
12. Que le Seigneur vous fasse croître de plus en plus dans la charité que vous avez les uns envers les autres, et envers tous, et qu'il la rende telle que la nôtre l'est envers vous;
13. Qu'il afferme vos cœurs, en vous rendant irréprochables par la sainteté devant Dieu notre Père, au jour où Jésus-Christ notre Seigneur paraîtra avec tous ses saints. Amen.

2° Ex Timotheo ad se reverso cogniti eorum in fide constantià, mirè gavissum se affirmat, v. 6, 7, 8.
3° Ob id Deo gratias agit, ipsamque orat ut eos revivere et in fide perficere sibi concedat, v. 9, 10, etc.

PARAPHRASIS.

1. Ideò vestri desiderium diutius ferre non valentes, decrevimus (licet hoc triste) Athenis soli relinquere.
2. Et Timotheum, fratrem nostrum, licet mihi necessarium, utpote Dei ministrum, et in Evangelio Christi predicando meum coadjutorem, misimus ad vos, ut in fide roboraret, et ad perseverantiam hortando et consolando vos animaret.
3. Ne quis vestrum turbaretur in afflictionibus istis; ipsi enim scitis quòd ad passiones sustinendas destinati sumus.
4. Etenim cum apud vos essemus, pradicabamus vobis nos afflictum iri, quemadmodum et factum esse nostis.
5. Cum ergo diutius rerum vestrarum ignarus esse non ferrem, propterea Timotheum ad vos misi, ut per eum scirem quomodò se vestra fides haberet: metuebam enim ne fortè vos tentasset Satanus, inanisque et infructuosus fieret labor quem in vobis instituendis impendi.
6. Nunc autem cum à vobis ad nos redierit Timotheus, et faustum nobis nuntium retulerit de fide et charitate vestrà, de honorificà quam habetis de nobis memorià, de ardenti desiderio quo nos videre tenentini, sicut et nos desideramus vos conspocere,
7. Propter hæc nobis à Timotheo nuntiata, et pre-

COMMENTARIA.

VERS. 1. — In precedenti capite, patri et matri semetipsum comparavit Apostolus. In ultimis versibus peregrinans in eadem similitudine, dixit se suo è Thessalonicà exitu praepropero charissimis suis filiis orbatum fuisse. Addidit denique quòd præ amore simul et more ardentissimè desideraverit eos revivere, idque sæpè vehementer studio conatus fuerit, sed locusque Satanus id impediit; nunc consequenter ad hæc dicit:

PROPTER QUOD NON SUSTINETES, id est, ideò hoc vestri desiderium diutius ferre non valens, satius duxi Athenis relinquere soli. In plurali loquitur, sed in singulari intelligendus, ut patet ex v. 5 hujus capituli, et ex Act. cap. 18, ubi Syllus cum Timotheo è Macedonia ad Paulum Corinthi agentem revertitur. Vulgata nostra grammaticam negligens dixit: *Non sustinentes, placuit nobis*, id est, decrevimus, libenter volumus, satius duximus relinquere soli, licet hoc triste foret nobis, quam vos necessario destituit auxilio. Pastores non sibi, sed suo grege.

VERS. 2. — *ET MISIMUS TIMOTHEUM FRATREM NOSTRUM ET MINISTRUM DEI*... Græca addunt, et cooperatorem

VERS. 1. — *Propter quod non sustinentes amplius*, id est, non amplius ferentes; supplè, desiderium cognoscendi res vestras et vobiscum agendi, placuit nobis remanere Athenis, solis.

VERS. 2. — *Et misimus Timotheum fratrem nostrum*, ut per eum meam presentiam vobis exhiberem.

Et ministrum Dei in Evangelio Christi. Cur autem

sertim propter constantem fidem vestram, fratres, tantam in omni pressurâ et angustâ nostrâ consolationem accepi, ut præ lætitiâ omnium mearum afflictionum penè oblitus fuero.

8. Ita sanè vitam nunc lætam duco, quia statis in Domino; vestra quippe in fide confirmatio vita mea est.

9. Sed quas gratiarum actiones pro vestrà constantià Deo reddere possum, et pro ingenti lætitiâ quam propter vos coram Deo percepi?

10. Assidue et vehementissimè precor Deum ut vos revivere nobis concedat et verbis perficere possimus, si que desunt fidei vestræ (seu verbis fidem vestram perficere, perfectius et clarioribus instruendo, v. g., de resurrectione mortuorum).

11. Deus, qui et Pater noster est, et Dominus noster Jesus Christus (desiderium meum impleat, et) prosperum nobis iter ad vos concedat.

12. Precor et Dominum ut vos multiplicet (seu numero crescat), et charitatem vestram abundare faciat in invicem, imò et in omnes, quemadmodum et ego vos amore complector.

13. Et hoc oro, ut hæc virtute corda vestra magis ac magis stabiliantur in sanctitate, sicutque irreprensibilia ante Deum et Patrem nostrum in die quo Dominus noster Jesus Christus cum omnibus sanctis suis adveniet. Amen.

nostrum in Evangelio Christi. Tali coadjutore tot et tantis laboribus et periculis sese privare, plusquam paternam charitas est; sacrificium est Paulino corde dignum.

AD CONFIRMANDOS VOS... Ecce finem missionis Timothei, confirmare, exhortari, consolari : utrumque enim significat verbum Græcum, παρακαλεσαι. Confirmare fortes in fide, vacillantes et infirmos ad perseverantiam exhortari, multos ob persecutionem solari, nec quis succumbat, talis esse debet pastorum sollicitudo.

VERS. 5. — *UT NEMO MOVEATUR IN TRIBULATIONIBUS ISTIS*. Aliqui id intelligunt de Pauli tribulationibus, quasi diceret : Ne quis vestrum moveatur ob tribulationes quas patior. Sed cum ex apostolo constet quòd et ipsi Thessalonicenses persecutionem passi sint, satius videtur id intelligendum de propriis Thessalonicensium tribulationibus; multò magis enim timendum erat Paulo ne Thessalonicenses suis propriis quam apostoli sui tribulationibus moverentur. Hinc ad eos in periculis constitutos Timotheum mittit.

In hoc positi sumus, scilicet ad patendum.

miserit ad eos Timotheum, exponit verbis sequentibus.

Ad confirmandos vos, et exhortandos pro fide vestrà. Ut vos in fide confirmaret et exhortaret ad perseverantiam.

VERS. 5. — *Ut nemo moveatur in tribulationibus istis, persecutionibus Judæorum et gentium*. De suis afflictionibus Apostolus loquit sequentia docent.

Observatio morali.

Audiant quibus sunt aures ad audiendum. In hoc positus est Christianus; de omnibus fidelibus dicit: *In hoc positi sumus*, ait D. Chrysostomus. Omnes qui pie volunt vivere in Christo Jesu, persecutionem patientur, 2 Tim. 5. Nullus excipitur, si modo pie seu christianè vivere velit. Hinc D. Leo: Nunquam desit tribulatio persecutionis, si nunquam desit observantia pietatis, etc. Sicut ergo totus est corporis (Ecclesie) pie vivere, ita totus est corporis crucem ferre qua merito ferri unicuique suadet, quia propriis modis atque mensuris ab uno quoque toleratur. Unum nomen est persecutionis, sed non una est certaminis causa, D. Leo, serm. 9 de Quadrag., circ. med. Sicut oportuit pati Christum, et ita intrare in gloriam suam, sic oportet pati Christianum, et ita intrare in gloriam. Certa autem, ait idem S. Leo, atque secura est expectatio promissæ beatitudinis, ubi est, participatio dominicæ passionis; ibidem. *In hoc positi sumus*, id est, ad hoc nati sumus: hoc est nostrum munus et officium; hæc est vita nostra: et tu quaeris quietem et recreationem, D. Chrysostomus, hic. Non instat licitor latus laecerans et cogens sacrificare, sed instat vehemens pecuniæ cupiditas, et avaritia nobis effodens oculos; idem. Amor pecuniæ, voluptatis et gloriae, vincendus. Vide Chrysostomum, pag. 287.

VERS. 4. — NAM CUM APUD VOS... Hoc et de Pauli persecutionibus intelligendum. Omnibus quidem Christianis passiones à Deo destinate sunt, sed apostolis et viris apostolicis atque sanctioribus in majori mensura. Quo major gloria ad quam destinati sumus, eo major nobis passionum mensura destinatur, quæ gloriam assequamur. Itaque in passionibus respice gloriam. Afflictio mater est gloriæ, ait D. Hieronymus. *Momentaneum et leve tribulationis nostræ æternum gloriæ pondus operatur in nobis*, ait D. Paulus.

VERS. 5. — PROPTEREA ET EGO AMPLIUS... Vide paraphrasim.

NE FORTE TENTAVERIT VOS QUI TENTAT, scilicet diabolus, cujus officium est tentare: hinc, Matth. 4.

¹ *Ipsi enim scitis quod in hoc positi sumus*; q. d.: Novum vobis videtur non debet quod hæc patitur, etc. Respiciat ad illud quod de ipso Dominus dixerat, Act. 9: *Ego enim extendam illi quanta oporteat cum pro nomine meo pati.*

VERS. 4. — Nam et cum apud vos essemus, etc. Partim experientia, partim fama et relatu aliorum.

VERS. 5. — Propterea et ego amplius non sustinens, desiderium, scilicet agnoscendi fidem et res vestras, nisi (Timotheum) ad cognoscendam fidem vestram; nisi firma esset et constans, an aliqua parte labefacta.

Ne forte tentaverit vos is qui tentat. Ut pote quæ meam ne quo pacto tentator ille, scilicet diabolus, occasione mearum afflictionum vos tentaverit, ac tentatione impulerit ad aliquem fidei defectum.

Et transiit fiat labor noster; labor, quem vobis instituendis insumpsi, reddatur irritus et infructuosus: quamvis Apostolo salva manerent præmia sui laboris.

VERS. 6. — Nunc autem veniente Timotheo ad nos à vobis, et annuntiante nobis fidem et charitatem vestram, id est, bonum nuntium retulisset fidei, et charitatis vestre perseverantis et incensæ.

Et quia memoriam nostram habetis bonam semper. Id

dicitur tentator. Tentat autem ad decipiendum, ut explicat D. Thomas. Tentat verò Deus, v. g., tentavit Abraham, ut illius fidem alii manifestaret et ad bonum promoveret.

VERS. 6. — Nunc autem veniente Timotheo... Græc., *nuper autem*, etc. Syr., *nuper autem*. Vide paraphrasim. Tria magnificianda Paulo de Thessalonicensibus refert Timotheus, fidei puritatem, charitatis fervorem, honorificam ministrorum Evangelii recordationem. De hoc reditu vide Act. 18.

VERS. 7. — Ideo consolati sumus... Vide paraphrasim. Primus effectus boni nuntii quem Timotheus de Thessalonicensibus Paulo retulit, consolatio fuit spiritualis; et tanta consolatio, ut præ illa omnium sanctorum afflictionum, licet ingentium et innumerarum, penè oblitus fuerit.

VERS. 8. — Quoniam nunc vivimus... Quia etsi quotidianis in moribus verser (*quodidè morior*, ait 1 Cor. 15), letam tamen duco vitam, si vos, fratres, in suscepta fide constantes perstatis. Vestra quippe in fide confirmatio vita mea est. Non dixit letamur, sed vivimus, quasi absque hoc ne vivere quidem esse existimaret, ait D. Chrysostomus. Sic affectus oportet esse magistros; sic discipulos, et nihil unquam erit absurdum, idem D. Chrysostomus. Fides, charitas, sanctitas discipulorum sui magistrorum vita: absque hoc, vitam nihilum reputant. Discipuli præceptorum suorum mentionem faciunt semper cum laude; ipsos diligant et honorent, non presentes tantum et miracula patentes, sed et absentes et innumerabilia probra et mala patientes.

VERS. 9. — Quam enim gratiarem actionem... Vide paraphrasim. Secundus effectus boni per Timotheum relati nuntii, gratiarum actio. Quasi diceret, ait Theodoretus: Linguae laudes vincit lætitiæ magnitudo; non possumus enim Deo hymnum ferre qui lætitiæ quam de vobis cepimus respondet.

VERS. 10. — Nocte et die abundantius. Græc., *super exabundanti*: seu plus quam abundanter, abundantissime, supra modum. Tertius effectus hujus boni est, cùmque nuntiasset vos retinere bonam et honorificam nostram memoriam, eamque jurem ac perpetuam.

Desiderantes nos videre sicut et nos quoque vos. Per hoc significat se ab illis ut præceptorem à discipulis redimant; quod ut sibi gratissimum commemorat.

VERS. 7. — Ideo consolati sumus, fratres, in vobis, etc.; q. d.: Nihil istorum malorum grave duco, posteaquam cognovi fidem vestram, de qua metuebam, esse in tuto.

VERS. 8. — Quoniam nunc vivimus, etc.; q. d.: Licet ad mortem usque affligamur, dum tamen audivimus vestram constantiam et fidem, quam habetis in Domino, quasi reviviscimus, et à moribus excitamur.

VERS. 9. — Quam enim gratiarem actionem possumus Deo retribuere pro vobis, de vobis, qui perstitistis in fide? q. d.: Nullas satis dignas, ac tanto beneficio pares.

In omni gaudio, super omni gaudio, quo quidem propter vos, in fide inter adversa constantes, ante Deum nostram, id est, in conspectu Dei nostri.

VERS. 10. — Nocte ac die abundantius orantes, etc.; q. d.: Opto vos videre ut imperfectam evangelizationem meam et instructionem vestram, quam ob Judæorum persecutionem abrupte coactus sum, absolvam et perficiam.

nuntii, desiderium eos videndi, ut si que desunt eis, verbis perficiat. Nocte igitur et die, id est, assidue, plus quam abunde, id est, ardentissime, vehementissime precor ut vos videam. Quemadmodum agricolæ quispiam audiens agros à se cultos fructibus abundare desiderat illos oculus intueri, D. Chrysostomus et Theophylactus.

ET COMPLEMUS, amplioribus scilicet et clarioribus instructionibus, quæ desunt fidei vestre. Non omnem percepere doctrinam, ut ait Theophylactus post S. Chrysostomum, sed deerant fortasse ipsis quedam de resurrectione, idque genus alia: hoc dicit, defectus fidei. Hoc Pauli de Thessalonicensibus visitandis desiderium, etsi à Timotheo jam visitatis, omnium prælatorum, de suis subditis in propria personâ visitandis, est instructio: alium miserit Timotheum, debent tamen ipsi personaliter visitare.

VERS. 11. — Ise autem Deus... Hanc primam Epistolæ partem finit oratione ad Deum. Orat autem primò ut ad eos ipse prosperum iter habeat. Vide paraphrasim.

VERS. 11. — Ipse autem Deus et pater noster; id est, Deus qui idem est Pater noster, et à nimirum ratione quæ nos sibi in filios adoptavit.

Et Dominus noster Jesus Christus, dirigit viam nostram ad vos. Verba sunt optantis cum precatione, ut prosperum iter ad eos habeat, ea facturus quæ dixit.

VERS. 12. — Vos autem Dominus multiplicet, ut numerus fidelium, quem relinquere coactus sum, multiplicetur, et numero augeatur. Et abundare faciat charitatem vestram in invicem et in omnibus; abundare et exuberare faciat mutuum inter vos charitatem: nec solum inter vos, sed erga omnes homines, etiam infideles et vestra salutis inimicos.

Quemadmodum et nos in vobis, quemadmodum ego charitate abundo erga vos omnes, ut qui etiam mori paratus sum pro vestra salute.

Corollarium pietatis, seu in hoc capite ad pietatem maxime notanda, et ad praxim redigenda.

1^a Nota breve et grande verbum, in hoc (ad patientem scilicet) positi sumus, v. 5. Penetra necessitatem, utilitatem et gloriam passionum. Necessitatem: in hoc positus est Christianus. Sicut oportuit pati Christum... sic oportet pati Christianum, etc. Omnes qui pie volunt vivere in Christo Jesu, persecutionem patientur; 2 Tim. 5. Regnum celorum vim patitur, et violenti rapiunt illud; Matth. 11, 12. Necessario vincendus amor pecuniæ, voluptatis et gloriæ; ad hoc autem vis sibi faciendâ. Vide v. 5 et observationem moralem.

Utilitatem et gloriam: *Momentaneum et leve tribulationis nostræ supra modum in sublimitate æternum gloriæ pondus operatur in nobis*. 2 Cor. 4, 17. Afflictio

CAPUT IV.

1. De cetero ergo, fratres, rogamus et obsecramus in Domino Jesu, ut quemadmodum accepistis à nobis, quomodo oporteat vos ambulare, et placere Deo, sic et ambuletis, ut abundetis magis.

2. Scitis enim que præcepta dederim vobis per Dominum Jesum.

3. Hæc est enim voluntas Dei, sanctificatio vestra; ut abstineatis vos à fornicatione,

S. S. XXIV.

VERS. 12. — Vos autem Dominus multiplicet... Secundo orat ut eos Deus augeat in fide, seu fideles multiplicet.

ET ABUNDARE FACIAT CHARITATEM VESTRAM. Græc.: *Et abundare faciat charitatem*. Tertio, ut eorum augeatur merita per charitatis augmentum, que semper crescere debet in hæc vita. D. Ambrosius et D. Anselmus habent etiam, *abundare faciat charitatem*. Syr.: *Et multiplicet et abundare faciat charitatem vestram erga alterum, et erga unumquemque, quomodo nos amare vos complectimur.*

NOS IN VOBIS. Græc., *nos in vos*, id est, erga vos.

VERS. 13. — Ad confirmanda corda vestra sine ne querela, in sanctitate. Græc., *inculpata*. Syr., *inculpabilia*. Hæc autem orat, ut in sanctitate stabilitissimi irreprensibiles in die iudicii. Vide paraphrasim. In omnibus ad Dei iudicium attende, et ad illud tu te vitæ sanctitate præpara.

VERS. 15. — Ad confirmanda corda vestra sine querela in sanctitate. Dominus vos abundare faciat charitate, ita ut per eam confirmet corda vestra in omni bono; vos, inquam, reddendo irreprensibiles atque sine offensione viventes, idque cum sanctimoniâ, id est, pure et munditiâ privatâ animi et corporis.

ante Deum et Patrem nostrum. Id est, coram Deo, ut tales sitis in conspectu Dei Patris nostri, quem nihil latet, et non solum in oculis hominum qui tantum vident ea que foris apparent. Periphrasis est veræ sanctitatis.

In adventu Domini nostri Jesu Christi cum omnibus sanctis ejus; ut in adventu Christi tales sitis, et inveniamini cum omnibus sanctis ejus, id est, cum omnibus per ipsum sanctificatis. Amen, id est, fiat.

CHAPITRE IV.

1. Au reste, ô frères, nous vous supplions, et nous vous conjurons par le Seigneur Jésus, qu'ayant appris de nous comment vous devez marcher dans la voie de Dieu pour lui plaire, vous y marchiez aussi d'une telle sorte, que vous vous y avanciez de plus en plus.

2. En effet, vous savez quels préceptes je vous ai donnés de la part du Seigneur Jésus.

3. Car la volonté de Dieu est que vous soyez saints; que vous vous absteniez de la fornication;

(Quarante-deux.)